

KLASA: 602-01/24-01/69
URBROJ: 238-16-47-2

Križ, 7. siječnja 2024.

**MJERE POVEĆANJA SIGURNOSTI
I
PROTOKOLI POSTUPANJA**

SADRŽAJ

UVOD	3
II. NAČELA DEŽURSTVA	4
III. ULAZAK RODITELJA I DRUGIH STRANAKA U ŠKOLU	5
IV. PREGLED OSOBA I PREDMETA UČENIKA I DRUGIH POSJETITELJA	5
V. USPOSTAVA SIGURNOSNOG TIMA	5
VI. EVALUACIJA I UNAPREĐENJE INTERNIH PROTOKOLA	5
VII. POSTUPANJA U SLUČAJU BOLESTI ILI OZLJEDE UČENIKA	6
VIII. POSTUPANJA U SLUČAJEVIMA NASILJA	8
VRŠNJAČKI SUKOB I VRŠNJAČKO NASILJE	8
TIM ZA KOORDINIRANJE AKTIVNOSTI U SLUČAJEVIMA NASILJA U ŠKOLI	8
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU VRŠNJAČKOG SUKOBA	9
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU VRŠNJAČKOG NASILJA	9
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU ELEKTRONIČKOG NASILJA	11
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SUMNJE I/ILI SAZNANJA O SEKSUALNOM NASILJU NAD DJETETOM	12
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA UČENICIMA OD STRANE ODRASLE OSOBE U ŠKOLI (UČITELJA, RODITELJA, DRUGIH ZAPOSLENIKA ŠKOLE, NEPOZNATIH OSOBA)	13
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE NA NASILJE/ZLOSTAVLJANJE I ZANEMARIVANJE U OBITELJI	14
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILNOG PONAŠANJA ODRASLE OSOBE NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI	15
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA ZAPOSLENICIMA ŠKOLE OD STRANE UČENIKA ŠKOLE I/ILI UNOŠENJA OPASNIH PREDMETA U ŠKOLU	15
IX. PROTOKOL POSTUPANJA U SLUČAJU SAMOOZLJEĐIVANJA	
I/ ILI SUICIDALNIH NAMJERA UČENIKA	16
POSTUPANJE ŠKOLE U SITUACIJI SAZNANJA DA SE UČENIK SAMOOZLJEĐUJE	16
POSTUPANJE ŠKOLE U SITUACIJI SAMOOZLJEĐIVANJA U ŠKOLI ili NA TERENSKOJ NASTAVI	17
POSTUPANJE ŠKOLE U SITUACIJI ŠIRENJA SNIMKE SAMOOZLJEĐIVANJA	18
POSTUPANJE ŠKOLE U SITUACIJI GRUPNOG I/ILI SERIJSKOG SAMOOZLJEĐIVANJA	18
POSTUPANJE ŠKOLE U SITUACIJI SAZNANJA O SUICIDALNIM MISLIMA, PLANOVIMA I/ILI POKUŠAJIMA UČENIKA	18
X. POSTUPANJE ŠKOLE U KRIZNIM SITUACIJAMA	19
KRIZA I KRIZNI DOGAĐAJ	19
KRIZNI TIM ŠKOLE	19
SMJERNICE ZA POSTUPANJE U KRIZNIM SITUACIJAMA	19
TIM ZA PSIHOLOŠKE KRIZNE INTERVENCIJE U SUSTAVU ODGOJA I OBRAZOVANJA	19
XI. SLUŽBENA ZABILJEŠKA O DOGAĐAJU I POSTUPANJU	21
XII. PRILOZI	22
a. Kako razgovarati s učenicom o nasilju?	22
b. Kako razgovarati s učenicom u situaciji samoozljeđivanja i/ili suicidalnih namjera?	22

UVOD

Mjere povećanja sigurnosti i protokoli postupanja interni je dokument Osnovne škole Milke Trnine, a odnose se na prevenciju mogućih situacija povećanog rizika, kao i na postupanje u konkretnim situacijama s ciljem zaštite učenika i svih zaposlenika koji o njima skrbe u procesu odgoja i obrazovanja. Protokolom su opisana **načela dežurstva, ulazak roditelja i stranaka u školu**, obuhvaćene su situacije postupanja **u slučaju bolesti ili ozljede učenika, vršnjačkog sukoba, vršnjačkog nasilja, elektroničkog nasilja, nasilja odrasle osobe nad djetetom, obiteljskog zanemarivanja i zlostavljanja, seksualnog uznemiravanja i zlostavljanja, nasilja djece nad odraslima i nasilja odrasle osobe nad drugom odraslom osobom, postupanja u slučaju saznanja da se učenik samoozljeđuje, samoozljeđivanja učenika u školi ili na terenskoj nastavi, širenja snimke samoozljeđivanja, saznanja o suicidalnim mislima ili planovima učenika te postupanja u kriznoj situaciji.**

Protokol se temelji na pozitivnim zakonskim i podzakonskim propisima Republike Hrvatske, Ustavu Republike Hrvatske te Konvenciji o pravima djeteta. Obveza zaštite prava učenika propisana je Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN, br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22, 155/23 i 156/23). Čl. 70. navedenoga Zakona propisuje: *Učitelji, nastavnici, stručni suradnici i ostali radnici u školskim ustanovama dužni su poduzimati mjere zaštite prava učenika te o svakom kršenju tih prava, posebice o oblicima tjelesnog ili duševnog nasilja, spolne zlouporabe, zanemarivanja ili nehajnog postupanja, zlostavljanja ili izrabljivanja učenika, odmah obavijestiti ravnatelja škole koji je to dužan javiti tijelu socijalne skrbi, odnosno drugom nadležnom tijelu.*

Način postupanja učitelja, stručnih suradnika i ravnatelja u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te obveza prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima regulirani su sljedećim dokumentima:

- a) Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN, br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22, 155/23 i 156/23),
- b) Kaznenim zakonom (NN, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24),
- c) Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji (NN, br. 70/17, 126/19, 84/21, 114/22, 36/24),
- d) Zakonom o elektroničkim medijima (NN, br. 111/21),
- e) Pravilnikom o načinu postupanja odgojno obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima (NN, br 132/2013),
- f) Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera (NN, br. 94/15, 3/17),
- g) Pravilnikom o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (NN, br. 24/15),
- h) Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima (Vlada RH, 2024),
- i) Protokolom o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece (Vlada RH, 2014),
- j) Protokolom o pokretanju psiholoških kriznih intervencija u sustavu odgoja i obrazovanja (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2015),
- k) Protokolom o postupanju u slučaju seksualnog nasilja (Vlada RH, 2023.),
- l) Protokolom o postupanju u slučaju nasilja u obitelji (Vlada RH, 2019.)
- lj) Protokolom o kontroli ulaska i izlaska u školskim ustanovama (MZOM, 2025.)

II. NAČELA DEŽURSTVA

1. Zadaće dežurnih učitelja/stručnih suradnika su:

- a) dežurni učitelj/stručni suradnik odgovoran je za sigurnost učenika
- b) upućuje učenike na poštivanje kućnog reda škole i primjereno međusobno ophođenje
- c) u blagovaonici usmjerava učenike na manire pristojnog ponašanja za stolom
- d) intervenira u slučaju sukoba i/ili ugroze sigurnosti učenika
- d) o izvanrednim događajima i poduzetim aktivnostima piše izvješće ravnatelju

2. Ulazak učenika u školu

Učenici predmetne i razredne nastave mogu ući u školu 30 minuta prije nastave, a u osam sati se škola zaključava.

Učenike u školu (na glavnom ulazu) pušta po jedan dežurni učitelj predmetne i jedan dežurni učitelj razredne nastave (po rasporedu koji je u školskoj zbornici). Ostali učitelji dežuraju na hodnicima, auli, dvorani prema rasporedu.

Učenici odlaze u razred u kojem imaju nastavu.

Učenici putnici ulaze u 7,15 i na vratima ih dočekuje spremačica do dolaska dežurnih učitelja u 7,30.

3. Veliki odmori

Tijekom prvog velikog odmora, kada to vremenske prilike dozvoljavaju, učenici predmetne nastave mogu izaći na školsko dvorište. Učenici izlaze samo u pratnji dežurnih učitelja (jedan učitelj). Učenici razredne nastave izlaze na otvoreno tijekom drugog velikog odmora na isti način. Ostali učitelji koji dežuraju ostaju u školi za vrijeme velikog odmora.

Za vrijeme malih odmora ne izlazi se na školsko dvorište. Nije dopušteno napuštati prostor školskog dvorišta za vrijeme velikih odmora.

U slučaju nepovoljnih vremenskih uvjeta (padaline, vjetar i hladnoća), učenici ostaju u školi, a učitelji dežuraju prema rasporedu dežurstava.

Odlazak na užinu - Učenici nižih razreda odlaze na užinu u blagovaonici u pratnji učitelja tijekom prvog velikog odmora, a učenici viših razreda tijekom drugog velikog odmora i dežurni učitelji paze na red u blagovaonici.

Odlazak na ručak: Učenici produženog boravka na ručak dolaze u pratnji učiteljica u blagovaonicu.

Dežurstvo u blagovaonici i dvorani: Učitelji dežuraju prema rasporedu dežurstva.

Mali odmori

Učitelji dežuraju na hodnicima za vrijeme malih odmora prema utvrđenom rasporedu.

4. Odlazak učenika kući

Učenike nakon nastave iz učionice prati učitelj koji je u razredu imao zadnji sat. Učitelj provjerava jesu li svi učenici napustili učionicu, čeka da se preobuku te ih prati do izlaza škole. Dežurstvo učitelja završava nakon što zadnji učenik napusti školsku zgradu.

Dežurstvo za učenike koji ne pohađaju neki izborni predmet:

Učenici koji ne pohađaju neki od izbornih predmeta (koji se ne održava zadnji sat), obavezni su to vrijeme provesti u knjižnici pod nadzorom knjižničarke.

III. ULAZAK RODITELJA I DRUGIH STRANAKA U ŠKOLU

Radi sigurnosti učenika i nesmetanog odvijanja nastave, roditelji i stranke ulaze u Školu u **dogovorenom terminu sastanka ili uz pravovremenu najavu na glavni ulaz škole. Djelatnik Škole** preuzima stranku na glavnome ulazu te nakon sastanka ispraćuje stranku iz Škole.

Radnik školske ustanove obavezan je provjeriti identitet osobe koja ulazi u školsku ustanovu uvidom u osobnu iskaznicu ili drugi odgovarajući dokument s fotografijom osobe. Osobi koja to odbije neće se dopustiti ulazak u školsku ustanovu.

Svi posjetitelji koji nisu radnici ili učenici školske ustanove moraju biti evidentirani i u pratnji radnika školske ustanove upućeni na dogovoreno mjesto i ispraćeni iz školske ustanove.

U slučaju održavanja roditeljskog sastanka, učitelj prisutne roditelje dočekuje na ulazu škole, vodi do učionice i upisuje ih u listu ili evidenciju u e-dnevniku. Nakon završetka roditeljskog sastanka učitelj prati roditelje do izlaza.

3. Ulazak studenata i pripravnika na stručnom ispitu

Studenti koji dolaze na hospitacije u školu upisuju se u knjigu evidencije (na ulazu u školu), dobivaju bedž s oznakom „STUDENT“ te ih preuzima mentor na glavnom ulazu.

Pripravnici na stručnom ispitu, pri dolasku u Školu upisuju se u knjigu evidencije te ih preuzima mentor na glavnom ulazu.

IV. PREGLED OSOBA I PREDMETA UČENIKA I DRUGIH POSJETITELJA

Radnik školske ustanove koji je zadužen za poslove nadzora ulaza u prostore školske ustanove, radi zaštite sigurnosti, može izvršiti sigurnosne preglede:

- učenika i njihovih predmeta (odjeća, torba i dr.)
- drugih osoba koje ulaze u školsku ustanovu i njihovih predmeta (torbe i dr.).

Sigurnosni pregled učenika i njihovih predmeta mogu provoditi i odgojno-obrazovni radnici tijekom održavanja nastave.

Predmeti pogodni za nanošenje ozljeda ili drugi nezakoniti predmeti privremeno će se zadržati, a o njihovu pronalasku obavijestit će se ravnatelj, stručne službe, roditelji i policija kada su za to ispunjeni uvjeti za policijsko postupanje.

Osobama koje ne dopuštaju obavljanje pregleda neće se dopustiti ulazak u školsku ustanovu.

V. USPOSTAVA SIGURNOSNOG TIMA

U Školskoj ustanovi formirat će se školski sigurnosni tim koji se sastoji od ravnatelja, pedagoga/psihologa, učitelja i drugih radnika te predstavnika roditelja, a koji će na redovitim sastancima analizirati potencijalne sigurnosne prijetnje i evaluaciju mjera.

Na sastanke sigurnosnog tima mogu biti pozvani predstavnici osnivača školske ustanove, policije, civilne zaštite, socijalnog rada, zdravstva i drugih relevantnih dionika.

VI. EVALUACIJA I UNAPREĐENJE INTERNIH PROTOKOLA

U suradnji s osnivačem i lokalnim timovima školska ustanova je u obavezi, u roku od 90 dana od donošenja Protokola o kontroli ulaska i izlaska u školskim ustanovama, izraditi Procjenu postojećeg stanja i analizu rizika temeljem koje će se izraditi Plan sigurnosti školske ustanove, odnosno definirati mjere sigurnosti i zaštite školske ustanove, a najkasnije do kraja nastavne godine 2024./2025.

VII. POSTUPANJA U SLUČAJU BOLESTI ILI OZLJEDE UČENIKA

- a. U slučaju bolesti ili ozljede učenika u školi, zbrinjavanje provodi učitelj koji održava taj nastavni sat. Na terenskoj nastavi **zbrinjavanje učenika** provodi učitelj koji se zatekao na mjestu događaja.
- b. U slučaju lakše ozljede (ogrebotina, masnica, kratkotrajno krvarenje iz nosa...) učitelj koji provodi zbrinjavanje treba primijeniti **pribor za prvu pomoć** koji se nalazi u školi na dostupnim mjestima. Učitelj o ozljedi obavještava roditelje učenika.
- c. U slučaju lakše bolesti (glavobolja, prehlada, mučnina, zubobolja...) učitelj ili stručni suradnik će **pozvati roditelja** koji je dužan doći po dijete u školu. Učiteljima i ostalim djelatnicima škole **izričito je zabranjeno** samoinicijativno davati lijekove učenicima.
- d. U slučaju teže ozljede ili bolesti učitelj ili stručni suradnik koji se nalazi s učenicima treba pozvati **Hitnu medicinsku pomoć na broj 112 ili 194** te obavijestiti roditelje, stručne suradnike i ravnatelja škole. Do dolaska roditelja odnosno Hitne medicinske pomoći o učeniku **brine učitelj** ili stručni suradnik. Učenika do bolnice u vozilu hitne medicinske pomoći prati učitelj dok dežurni učitelj ili stručni suradnik ostaje sa razredom. Ukoliko liječnik hitne medicinske pomoći konstatira da učenik ne ide u bolnicu, učitelj ili stručni suradnik preuzima pisanu potvrdu od liječnika.
- e. Ukoliko roditelj/skrbnik nije u mogućnosti osobno doći po dijete, obvezan je poslati pisano dopuštenje u obliku **e-pošte** na elektroničku adresu škole, u kojemu izriče dozvolu da njegovo dijete u pratnji druge odrasle osobe (navesti ime i prezime) napusti školu ili ode organiziranim prijevozom (školski autobus) kući.
- f. Učitelj koji je nazočio ozljedi učenika dužan je odmah po događaju dostaviti **službenu zabilješku o događaju i postupanju** (poglavlje VIII.) ravnateljici i tajništvu škole.
- g. S Protokolom o postupanju u slučaju bolesti ili ozljede učenika u školi ili na terenskoj nastavi, potrebno je **upoznati roditelje** na prvom roditeljskom sastanku.

POJAŠNJENJE:

LAKŠE BOLESTI ILI OZLJEDE

1. Povišena temperatura (više od 37°C, mjereno ispod pazuha ili beskontaktnim toplomjerom)
2. Povraćanje (više puta zaredom)
3. Proljev (više puta za redom)
4. Bol koja traje duže od 60 min (zub, glava, trbuh, grlo, uho i ostalo)
5. Manje ozljede (ogrebotine i posjekotine s krvarenjem, blaža priklještenja (npr. vratima), blaži udarci o podlogu pri padu ili udarom o neki predmet, kraća krvarenja iz nosa, uganuća)
6. Promjene na koži (jači osip, svrbež, promjene boje kože, blaže opekotine)

TEŽE BOLESTI ILI OZLJEDE

1. *Gubitak svijesti*
3. *Epileptični napadaj*
4. *Astmatični napadaj*
5. *Jače krvarenje, pad s visine, udarci glavom, prijelomi ...*
6. *Strano tijelo u uhu, oku, nosu*
7. *Alergijske reakcije (ubodi kukaca, hrana...) – anafilaktički šok*
8. *Hitna stanja zbog poremećaja ponašanja, mišljenja ili raspoloženja (psihomotorni nemir i agresivnost, suicidalnost, intoksikacija alkoholom ili psihoaktivnim tvarima)*

NAPOMENE:

- Osobi koja pruža prvu pomoć djetetu koje krvari zbog mogućnosti doticaja s krvlju, osobito ako se radi o otvorenoj rani, preporuča se nošenje lateks rukavica.
- U slučaju bolesti ili ozljede učenika potrebno je obavijestiti roditelja/skrbnika i uputiti na odlazak liječniku. Naglasiti da je zbog bolesti obavezno razredniku donijeti potvrdu liječnika.
- Razrednik je dužan upoznati ostale odgojno-obrazovne djelatnike s podacima o zdravlju učenika te ih upozoriti ukoliko postoje slučajevi koji zahtijevaju posebnu pozornost (alergije, kronične bolesti...).
- U prostoru škole trebaju biti postavljeni ormarići za prvu pomoć s popisom sanitetskog materijala ili kutija prve pomoći treba biti lako dostupna (zbornica). Sadržaj ormarića čini i obrazac sa stavkama o upotrijebljenom materijalu uz naznaku za koga je sanitetski materijal upotrijebljen, tko ga je upotrijebio i u kojoj situaciji, odnosno iz kojeg razloga.
- U slučaju ozljede zaposlenika škole, o događaju je potrebno obavijestiti ravnatelja, tajnika i specijalista škole za zaštitu na radu. Popis i kontakt brojevi telefona ravnatelja, tajnika te stručnjaka škole za zaštitu na radu nalazi se na web stranici škole.
Na ulazu u auli škole nalaze se brojevi hitnih službi.

VIII. POSTUPANJA U SLUČAJEVIMA

NASILJA VRŠNJAČKI SUKOB I VRŠNJAČKO

NASILJE

Vršnjačko nasilje je svako namjerno fizičko ili psihičko nasilno ponašanje usmjereno prema djeci i mladima od strane njihovih vršnjaka učinjeno s ciljem povrjeđivanja, a koje se, neovisno o mjestu izvršenja, može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju i koje uključuje ponavljanje istog obrasca i održava neravnotežan odnos snaga (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinca).

Obilježja vršnjačkog nasilja su:

- namjerno uzrokovani **fizički napad** u bilo kojem obliku, primjerice udaranje, guranje, gađanje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i sl., neovisno o tome je li kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna povreda;
- **psihičko i emocionalno nasilje** prouzročeno opetovanim ili trajnim **negativnim postupcima** od strane jednog djeteta ili više djece koje se događa u **stvarnom ili virtualnom* okruženju**.

***Negativni postupci su:** ogovaranje, nazivanje pogrđnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, izrugivanje, namjerno zanemarivanje i isključivanje iz skupine kojoj pripada ili isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika, oduzimanje stvari ili novaca, uništavanje ili oštećivanje djetetovih stvari, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili na drugi način dovođenje djeteta u podređeni položaj, kao i sva druga ponašanja počinjena od djeteta i mlade osobe (unutar kojih i spolno uznemiravanje i zlostavljanje) kojima se drugom djetetu namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota.*

Kriteriji vršnjačkog nasilja:

- događa se između vršnjaka
- postoji namjera
- cilj je povrjeđivanje/nanošenje štete
- uključuje nesrazmjer moći (u odnosu na dob, snagu, brojčanu nadmoć)
- traje dulji neprekinuti vremenski period

U **vršnjačkim sukobima**, za razliku od vršnjačkog nasilja, učenici ne inzistiraju da mora biti po njihovom, u stanju su slobodno pregovarati, ispričati se ili prihvatiti rješenje u kojem nema pobjednika i poraženog, mogu promijeniti temu i udaljiti se iz situacije u kojoj je došlo do sukoba. U **vršnjačkom sukobu** učenici ne postupaju s namjerom povređivanja ili nanošenja štete, ne postoji nesrazmjer moći između učenika, nema težih posljedica i učenici mogu dati razloge zašto su u sukobu.

Nasilje koje se događa u virtualnom okruženju - **elektroničko vršnjačko nasilje, specifičan je oblik vršnjačkog nasilja te su za njega raspisane posebne smjernice postupanja škole.*

TIM ZA KOORDINIRANJE AKTIVNOSTI U SLUČAJEVIMA NASILJA U ŠKOLI

Tim za koordiniranje aktivnosti u slučajevima nasilja u školi čine ravnatelj, stručni suradnici škole (pedagog, psiholog, logoped i knjižničarka). Prilikom postupanja, timu se pridružuju razrednici učenika koji su sudionici vršnjačkog sukoba/nasilja. Tim za koordiniranje aktivnosti u slučajevima nasilja u školi obavezan je definirati događaj u skladu s opisima i kriterijima iz Protokola.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU VRŠNJAČKOG SUKOB

U situacijama vršnjačkog sukoba (prema definiciji u Uvodu) ili saznanja o istom, školski djelatnici obvezni su odmah:

- a. **Prekinuti sukob između učenika.**
- b. **Povjeriti učenike prvom slobodnom odgojno-obrazovnom djelatniku te o sukobu obavijestiti razrednika i Tim za koordiniranje aktivnosti u slučajevima nasilja.**
- c. **Učitelj i/ili razrednik će obaviti pojedinačne i/ili grupne razgovore sa sukobljenim učenicima.** *Prilikom razgovora potrebno je svakom učeniku omogućiti iznošenje vlastite perspektive situacije i utjecaja te situacije na njega. S učenicima je potrebno dogovoriti način rješavanja nastalog sukoba (primjerice da se međusobno ispričaju, da jedan drugom nadoknade eventualnu štetu i sl.) i/ili provesti proces medijacije.*
- d. **Razrednik i/ili stručni suradnik će pozvati roditelje/skrbnike u školu učenika koji su sudjelovali u sukobu.** *Tijekom razgovora roditelje/skrbnike je potrebno informirati o uočenim obrascima ponašanja učenika i dogovoriti i savjetovati ih oko strategija postupanja s ciljem promjene takvih obrazaca ponašanja i pružanja pomoći učeniku.*
- e. Prema potrebi učenik će biti uključen u dodatni individualni i/ili grupni rad (pedagoška, socijalnopedagoška ili psihološka pomoć) u školi.
- f. O poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima učitelj, razrednik i /ili stručnik suradnik uključeni u koordiniranje aktivnosti u slučaju nasilja vode službene bilješke, kao i odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU VRŠNJAČKOG NASILJA

Školski djelatnici dužni su poduzeti mjere kako bi spriječili vršnjačko nasilje (prema definiciji u Uvodu) među djecom, zaštitili njihova prava i sigurnost, pružili pomoć i podršku i prevenirali buduća neprihvatljiva ponašanja:

1. **Odmah prekinuti nasilno ponašanje, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugog školskog djelatnika i/ili po potrebi pozvati djelatnika policije.** *U slučaju da je sukob prekinuo djelatnik škole koji nije odgojno-obrazovni radnik, dužan je odmah obavijestiti učitelja ili stručnog suradnika koji poduzima daljnje korake.*
2. **Učitelj koji je svjedočio ili ima saznanje o nasilju dužan je pružiti pomoć i podršku učeniku koji je doživio nasilje** i o tome obavijestiti razrednika i Tim za koordiniranje aktivnosti u slučajevima nasilja (u nastavku Tim), ostale učenike potrebno je povjeriti stručnom suradniku. Učitelj je dužan napisati zabilješku o događaju i postupanju koju predaje članovima Tima (*poglavlje VIII*) i ravnatelju.

3. Razrednik i/ili stručni suradnik škole obavljaju razgovor s učenikom koji je doživio nasilje.

Prilikom razgovora potrebno je postupati posebno pažljivo, poštujući djetetovo dostojanstvo i pružajući mu potporu u skladu sa psihofizičkim stanjem djeteta.

Ukoliko je učenik povrijeđen u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može razumno pretpostaviti da je intervencija potrebna, odmah pozvati službu hitne medicinske pomoći. U pratnji učenika liječniku do dolaska djetetovih roditelja ili zakonskih zastupnika je učitelj ili stručni suradnik koji će sačekati liječničku preporuku o daljnjem postupanju.

4. Razrednik i/ili stručni suradnik škole obavljaju razgovor s učenikom koji je izvršio nasilje.

U razgovoru je potrebno omogućiti učeniku da ispriča svoje iskustvo događaja. Potrebno je učeniku ukazati na neprihvatljivost ponašanja i posljedice postupaka te ga savjetovati i poticati u smjeru prihvatljivog ponašanja.

Tijekom razgovora je posebno obratiti pozornost iznosi li dijete neke okolnosti koje bi ukazivale da je dijete žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje. U tom slučaju obavještava se ravnatelj koji je dužan obavijestiti Zavod za socijalni rad, a u slučajevima sumnje na kaznena djela obavještava se i policija i/ili državno odvjetništvo.

5. Razrednik i/ili stručni suradnik obavljaju razgovor s drugim učenicima ili odraslim osobama koje imaju saznanja o događaju nasilja te utvrđuju sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja. Definiraju prijestup u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima (Vlada RH, 2024).

Ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje može izazvati traumu i kod druge djece koja su svjedočila nasilju, savjetovati se s nadležnom stručnom osobom ili službom sa svrhom osiguranja pomoći djeci, svjedocima nasilja.

6. Po prijavljenom nasilju, razrednik u dogovoru sa stručnim suradnikom obavještava roditelje ili skrbnike djece sudionika u događaju/nasilnom sukobu te ih pojedinačno poziva u školu.

U razgovoru ih je potrebno upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje smo doznali i izvijestiti ih o aktivnostima koje će se poduzeti.

Upoznaje ih se s obvezom škole da šalje obavijesti nadležnim institucijama.

Također ih obavještava o eventualnim potrebnim oblicima savjetodavne stručne pomoći i podrške u školi ili izvan nje.

7. Ravnatelj škole ili pedagog Obrazac za prijavu nasilja među djecom i mladima koji predstavlja informaciju službama/ ustanovama/institucijama o događaju/događajima među djecom i mladima temeljem koje se poduzimaju mjere zaštite, pomoći i sprječavanja novih sukoba upućuje nadležnim tijelima u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima: županijski koordinator, Zavod za javno zdravstvo područne (regionalne) samouprave u djelatnosti školske i sveučilišne medicine, nadležni Hrvatski zavod za socijalni rad, školsku medicinu, nadležnu policijsku postaju i ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja.

8. Škola će osigurati potrebnu pomoć i podršku (pedagošku, psihološku) učenicima uključenim

u vršnjačko nasilje te poduzeti sve mjere u svrhu razrješenja vršnjačkog nasilja između učenika te stvaranja pozitivne psihosocijalne klime i međusobne povezanosti u školskoj ustanovi.

9. **O poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima potrebno je voditi službene zabilješke**, kao i odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU ELEKTRONIČKOG NASILJA

Elektroničko nasilje je nasilje koje se događa u virtualnom okruženju, a uključuje **negativne postupke** navedene prema definiciji vršnjačkog nasilja u Uvodu.

Obilježja elektroničkog nasilje:

- uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije (mobiteli, računala, tableti i sl.) i interneta
- počinitelj ima namjeru povrijediti žrtvu
- postoji neravnoteža moći između počinitelja i žrtve. To je kod *klasičnog* nasilja lakše uočiti, ali je teže definirati u virtualnom okruženju. Neravnoteža moći može proizlaziti iz činjenice da vršitelj nasilja često ostaje anoniman, a moć se očituje jer u trenu ima pristup široj publici dok objavljuje materijal koji može nekome nanijeti štetu
- postoji element ponavljanja ili kontinuirane prijetnje. Jednokratni komentari ili prijetnje nazivaju se *flaming* ili *trolling* i ne smatraju se elektroničkim nasiljem. Jednokratni *trolling* koji dolazi od strane više korisnika ili istog korisnika i masovno se dijeli s drugima, prerasta u elektroničko nasilje.

U slučaju saznanja o sumnji na elektroničko nasilje između učenika odgojno-obrazovni djelatnici dužni su:

1. Obavijestiti razrednika i Tim za koordiniranje aktivnosti u slučajevima nasilja (u nastavku Tim).
2. Razrednik i/ili stručni suradnik obavljaju pojedinačne razgovore s učenikom koji je doživio elektroničko nasilje, s vršiteljem/ima elektroničkog nasilja, sa svjedocima elektroničkog nasilja.
3. Razrednik i/ili stručni suradnik poziva roditelje/skrbnike učenika uključene u elektroničko nasilje na individualni razgovor.
U razgovoru ih je potrebno upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje smo doznali i izvijestiti ih o aktivnostima koje će se poduzeti.
Upoznaje ih se s obvezom škole da šalje obavijesti nadležnim institucijama.
Također ih se obavještava o eventualnim potrebnim oblicima savjetodavne stručne pomoći i podrške u školi ili izvan nje za učenike i roditelje.
4. Ravnatelj škole Obrazac za prijavu nasilja među djecom i mladima svim relevantnim tijelima u skladu s zakonskim i podzakonskim propisima.
5. Škola će osigurati potrebnu pomoć i podršku (pedagošku, psihološku) učenicima uključenim u elektroničko nasilje te poduzeti aktivnosti (predavanja, radionice, projekti) u svrhu senzibilizacije učenika o ponašanju u virtualnom okruženju i prevencije budućih neprimjerenih ponašanja između učenika u virtualnom okruženju.
6. O poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama učitelj, razrednik i /ili stručnik suradnik

uključeni u koordiniranje aktivnosti u slučaju nasilja vode službene zabilješke, kao i odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SUMNJE I/ILI SAZNAJJA O SEKSUALNOM NASILJU NAD DJETETOM

Seksualno nasilje je bilo koji seksualni čin, pokušaj ostvarivanja seksualnog čina, neželjeni seksualni komentar ili prijedlog koji je usmjeren protiv osobe i njezine seksualnosti, a koji može počinuti druga osoba bez obzira na odnos sa žrtvom ili stanjem u kojem se nalaze. Karakterizira ga uporaba sile, prijetnje ili ucjene za ugrožavanje dobrobiti i/ili života same žrtve ili njoj bliskih osoba (WHO, 2002.).

Najčešći **oblici seksualnog nasilja** su:

- a) seksualno uznemiravanje i/ili napastovanje
- b) seksualno zlostavljanje i/ili prisilne spolne radnje
- c) silovanje

Odgojno-obrazovni djelatnici su obvezni skrbiti o ostvarivanju prava učenika u slučajevima svih oblika nasilja, senzibilizirati se na pojavu seksualnog nasilja koje doživljavaju maloljetne osobe te poduzeti odgovarajuće mjere radi otkrivanja i prijavljivanja djela seksualnog nasilja relevantnim institucijama koje pružaju pomoć žrtvama seksualnog nasilja:

1. Odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine aktualno nasilno ponašanje prema učeniku. Ukoliko se radi o događaju seksualnog napastovanja, zlostavljanja, prisilne spolne radnje ili silovanja koji se upravo dogodio, žrtvi je potrebno bez odgode pružiti odgovarajuću pomoć i zaštitu, odnosno pozvati hitnu medicinsku službu.
2. Stručni suradnik (psiholog ili pedagog) će obaviti razgovor s učenikom.
Razgovor je potrebno provesti na smiren način u sigurnom okruženju, vodeći računa da se učenik ne ispituje i da mu se ne postavljaju sugestivna pitanja, već na smiren način dopustiti učenik da samostalno opiše događaj na način i u opsegu kako to sam/a želi. Tijekom razgovora potrebno je upoznati učenika, na njemu/njoj razumljiv način s daljnjim postupanjem, osobito o tome da je Škola dužna prijaviti nasilje nadležnim tijelima i o daljnjim očekivanim procedurama
3. Djelatnici Škole vode računa da se učenik o događaju ne izjašnjava više puta (po mogućnosti ograničiti razgovor na jedan). Važno je izbjeći veći broj razgovora s različitim osobama odnosno višekratno ispitivanje djeteta u školi.
4. Po saznanju informacije iz koje proizlazi sumnja da je učenik doživio seksualno nasilje ili uznemiravanje (u školi ili izvan nje), dužnost djelatnika odgojno-obrazovne ustanove je bez odgode obavijestiti ravnatelja koji je dužan o sumnji na kazneno djelo obavijestiti Zavod za socijalni rad i policiju.
5. O samom događaju ravnatelj je dužan žurno obavijestiti:
 - a. roditelje/skrbnike djeteta
 - b. nadležni Zavod za socijalni rad
 - c. u slučaju ako su roditelji/skrbnici nedostupni ili postoji sumnja na zlostavljanje od strane istih, obavijestit će se Zavod za socijalni rad
 - d. policiju ili Državno odvjetništvo RH
 - e. ako postoje vidljive ozljede ili uznemirenost, poduzeti mjere radi pružanja hitne medicinske pomoći
 - f. ukoliko se seksualno nasilje dogodilo u školi obavijestiti Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih što žurnije, a najkasnije u roku do 7 dana
 - g. obavijestiti pravobraniteljicu za djecu

- h. obavijestiti pravobraniteljicu za osobe s invaliditetom (ako je žrtva osoba s teškoćama u razvoju)
 - i. obavijestiti nadležnog školskog liječnika.
6. Odgojno-obrazovni djelatnik koji vodi razgovor dužan je upoznati žrtvu i njezine roditelje s mogućnostima izvaninstitucionalne ili institucionalne pomoći i potpore. U slučaju teškog oblika i intenziteta nasilja ili uznemiravanja ravnatelj škole može zatražiti od Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih potrebnu stručnu psihološku ili pedagoško/psihološku pomoć.
 7. Ako je počinitelj seksualnog nasilja djelatnik škole potrebno je obavijestiti policiju i/ili državno odvjetništvo i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih te poduzeti mjere sukladno disciplinskoj odgovornosti počinitelja.
 8. Ako je vršitelj seksualnog nasilja drugi učenik i/ili više njih, stručni suradnici će osigurati provedbu savjetovanja za sve uključene sudionike. *Neophodno je ukazati učeniku na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja. Tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li učenik neke okolnosti koje bi ukazivale da je i sam žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah izvijestiti Zavod za socijalni rad. Potrebno je pozvati roditelje/skrbnike učenika koji je počinio nasilje, upoznati ih s događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih s ciljem promjene takvog ponašanja djeteta, te ih uputiti na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć. Učenika, na njemu razumljiv i prilagođen način i roditelje obavijestiti o obvezi prijave nadležnom područnom uredu Zavoda, policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu te očekivanim procedurama.*
 9. O poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama, učitelj, razrednik i /ili stručnik suradnik uključeni u koordiniranje aktivnosti u slučaju seksualnog nasilja vode službene zabilješke koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima.
 10. Tijekom cijelog postupka voditi računa o zaštiti privatnosti učenika.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA UČENICIMA OD STRANE ODRASLE OSOBE U ŠKOLI (UČITELJA, RODITELJA, DRUGIH ZAPOSLENIKA ŠKOLE, NEPOZNATIH OSOBA)

U slučaju kada postoji sumnja ili je učenik doživio nasilje od strane odrasle osobe u školi (zaposlenika škole, svog roditelja ili roditelja drugog učenika, odnosno nepoznate osobe) djelatnik škole je obavezan:

1. **Odmah prekinuti nasilno ponašanje, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugog školskog djelatnika i pozvati policiju.** *Upozoriti odraslu osobu koja je počinila nasilje na neprihvatljivost takvog ponašanja te ga informirati o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnim institucijama.*
2. **Djelatnik škole koji se zatekao na licu mjesta ili ima saznanje o nasilju dužan je pružiti pomoć učeniku koji je doživio nasilje** i o tome obavijestiti Tim za koordiniranje aktivnosti u slučaju nasilja. Ostale učenike potrebno je povjeriti prvom slobodnom odgojno-obrazovnom djelatniku.
Ukoliko je učenik povrijeđen u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može razumno pretpostaviti ili posumnjati da su takva intervencija ili

pregled potrebni, odmah pozvati službu hitne medicinske pomoći.

3. **Ukoliko nije bilo potrebe za liječničkom intervencijom, stručni suradnik obavlja razgovor s djetetom**, odmah po saznanju o događaju, s ciljem pružanja psihosocijalne pomoći i podrške.
4. **Razrednik i/ili stručni suradnik pozivaju roditelje u školu** (ili drugog roditelja ako se jedan od roditelja nasilno ponašao u školi prema vlastitom djetetu), informiraju ih o događaju i eventualnoj potrebi uključivanja djeteta i roditelja u savjetovanje i stručnu pomoć u školi ili izvan nje.
5. **Ravnatelj škole o događaju obavještava Zavod za socijalni rad, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, po potrebi Policiju**
6. **O događaju, poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama učitelj, razrednik i /ili stručnik suradnik uključeni u koordiniranje aktivnosti u slučaju nasilja vode službene zabilješke**, kao i odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNAJANJA ILI SUMNJE NA NASILJE/ZLOSTAVLJANJE I ZANEMARIVANJE U OBITELJI

Nasilje u obitelji je (Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, NN 114/22):

- tjelesno nasilje
- tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci
- psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost
- spolno uznemiravanje
- ekonomsko nasilje kao zabrana ili onemogućavanje korištenja zajedničke ili osobne imovine, raspolaganja osobnim приходima ili imovine stečene osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i za skrb o djeci
- zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje.

Odgovorno-obrazovni djelatnici dužni su poduzimati mjere zaštite prava djeteta te o svakom kršenju tih prava, posebice o oblicima tjelesnog ili duševnog nasilja, spolne zloporabe, zanemarivanja ili nehajnog postupanja, zlostavljanja, izrabljivanja ili svjedočenja nasilnom ponašanju nekog člana obitelji odmah obavijestiti **razrednika i Tim za koordiniranje aktivnosti u slučaju nasilja**.

1. **Ako se učenik sam obrati učitelju, obaviti razgovor s učenicom na način da ga se sasluša i pruži podrška (prilog).**
2. Nakon razgovora s učenicom, **učitelj o saznanjima obavještava stručne suradnike i ravnatelja.**
3. **Ravnatelj ili stručni suradnici i/ili razrednik obavlja razgovor s učenicom** te ga/ju upoznaju s postupcima koje je škola dužna poduzeti sa svrhom zaštite njegove/njezine sigurnosti i dobiti.

4. **Razrednik i/ili stručni suradnik poziva roditelja za kojeg se ne sumnja da je počinitelj nasilja na razgovor.**

U razgovoru s roditeljem potrebno je upoznati ga sa saznanjima o nasilju u obitelji, upozoriti na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i informirati o zakonskoj obvezi škole da o saznanjima pošalje obavijest nadležnim ustanovama s ciljem zaštite sigurnosti i dobrobiti djeteta.

5. Nakon provedenih pojedinačnih razgovora s djetetom i sa roditeljem, **ravnatelj šalje obavijest Zavodu za socijalni rad o saznanjima o nasilju u obitelji** (je li dijete zlostavljano od jednog ili oba roditelja ili postoji sumnja na takvo zlostavljanje,), policiji, timu školske medicine, Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, Uredu za socijalnu skrb, nadležnom Ministarstvu.
6. **O poduzetim aktivnostima i provedenim razgovorima potrebno je voditi službene bilješke** koje uz ravnatelja potpisuje razrednik i stručni suradnik, odnosno učitelj koji je obavio razgovor. Bilješke se na zahtjev dostavljaju nadležnim tijelima.
7. **Ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja u obitelji, koje je izazvalo traumu, savjetovati se sa drugim stručnim tijelima** o načinu postupanja i pomoći djetetu žrtvi nasilja u obitelji u okviru odgojno-obrazovne ustanove, kao i izvan nje.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILNOG PONAŠANJA ODRASLE OSOBE NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI

U slučaju **nasilnog ponašanja odrasle osobe** (djelatnika škole, roditelja učenika, nepoznate osobe) **prema drugoj odrasloj osobi u školi** (djelatniku škole ili roditelju učenika) ili u slučaju saznanja da odrasla osoba u prostor škole **unosí oružje ili druge predmete** koji mogu **ugroziti zdravlje i sigurnost** osoba i imovine u školi, djelatnik škole obavezan je:

1. **Pokušati odmah prekinuti nasilno ponašanje, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugog školskog djelatnika i pozvati policiju.** *Upozoriti osobu koja se nasilno ponaša na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i zatražiti od nje da napusti prostor škole. Ukoliko je opasan predmet vatreno ili hladno oružje, odmah pozvati policiju.*
2. **Djelatnik škole koji se zatekao na licu mjesta ili ima saznanje o unošenju opasnih predmeta u školu o tome obavještava ravnatelja i stručne suradnike.**
3. **Ravnatelj škole o nasilnom događaju ili informaciji o unošenju opasnih predmeta u školu obavještava policiju, Zavod za socijalni rad, nadležno Ministarstvo.**
4. **O događaju i poduzetim aktivnostima učitelj, razrednik i /ili stručnik suradnik uključeni u koordiniranje aktivnosti u slučaju nasilja vode službene zabilješke** koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA ZAPOSLENICIMA ŠKOLE OD STRANE UČENIKA ŠKOLE I/ILI UNOŠENJA OPASNIH PREDMETA U ŠKOLU

U slučaju da je djelatnik škole doživio **nasilje (fizičko i/ili psihičko)** ili **prijetnju nasiljem u stvarnom ili virtualnom okruženju** od strane učenika škole ili u slučaju saznanja da učenik u prostor škole **unio oružje ili druge predmete** koji mogu **ugroziti zdravlje i sigurnost** osoba i imovine u školi, potrebno je:

- 1) **a) U slučaju nasilja i prijetnje nasiljem**, obavijestiti razrednika i Tim za koordiniranje aktivnosti u slučajevima nasilja.
b) U slučaju saznanja da je učenik u školu unio oružje i/ili opasne predmete, zatražiti od učenika da mu preda opasan predmet i obavijestiti Tim za koordiniranje aktivnosti u slučajevima nasilja koji će obavijestiti policiju. Ukoliko se radi o vatrenom ili hladnom oružju, odmah obavijestiti policiju.
- 2) **Ravnatelj i/ili stručni suradnik će po saznanju o događaju obaviti razgovor s učenicom u prisutnosti razrednika.**
- 3) **Ravnatelj i/ili stručni suradnik će pozvati roditelje/skrbnike učenika na razgovor.** *U razgovoru ih je potrebno upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje smo doznali i izvijestiti ih o aktivnostima koje će se poduzeti. Upoznaje ih se s obvezom škole da šalje obavijesti nadležnim ustanovama. Također ih obavještava o eventualnim potrebnim oblicima savjetodavne stručne pomoći i podrške u školi ili izvan nje za učenika i roditelje.*
- 4) S obzirom na utvrđene okolnosti i činjenice te uzimajući u obzir psihofizičko stanje djeteta i ranije ponašanje, prema učeniku se **moгу izreći odgovarajuće pedagoške mjere u skladu s Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera.**
- 5) **Ravnatelj škole o nasilnom događaju ili prijetnji nasiljem obavještava Zavod za socijalni rad i policiju.** *Ako je riječ o prijetnjama nasiljem, o nasilju u školi ili unošenju oružja ili opasnih predmeta u školu, zbog čega je škola uključila i policiju, u takvim situacijama je potrebno prvo usmeno, a zatim i pisanom bilješkom (na propisanom obrascu) izvijestiti Ministarstvo znanosti i obrazovanja.*
- 6) **Prema potrebi učenik će biti uključen u dodatni individualni i/ili grupni rad** (pedagoška ili psihološka pomoć) u školi ili izvan škole u dogovoru s roditeljima/skrbnicima.
- 7) **U slučaju da nasilnom ponašanju u prostoru škole svjedoče drugi učenici**, a nasilno ponašanje je neuobičajeno rijetko i intenzivno te može rezultirati traumatiziranjem svjedoka, ravnatelj je dužan zatražiti stručnu pomoć za te učenike (npr. Tim za psihološke krizne intervencije).
- 8) **O događaju, poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama učitelj, razrednik i /ili stručnik suradnik uključeni u koordiniranje aktivnosti u slučaju nasilja vode službene zabilješke**, kao i odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima

IX. PROTOKOL POSTUPANJA U SLUČAJU SAMOOZLJEĐIVANJA

I/ ILI SUICIDALNIH NAMJERA UČENIKA

POSTUPANJE ŠKOLE U SITUACIJI SAZNAVANJA DA SE UČENIK SAMOOZLJEĐUJE

SAZNAVANJE O SAMOOZLJEĐIVANJU

a) U situaciji kada učitelj primijeti kako učenik ima porezotine/opekotine/razderotine po rukama i/ili na drugim vidljivim dijelovima tijela po završetku nastavnog sata obavještava stručne suradnice o svojim zapažanjima.

b) U situaciji kada se učenik povjerio učitelju da se samoozljeđuje, učitelj provodi individualni razgovor s učenikom.

O događaju i postupanjima učitelj je dužan napisati službenu zabilješku (*poglavlje VIII.*) koju će predati stručnim suradnicima.

RAZGOVOR S UČENIKOM - ako se učenik povjerio učitelju da se samoozljeđuje, učitelj provodi individualni razgovor s učenikom prema smjernicama za razgovor (*prilog 2 a*). Tijekom razgovora važno je ostati pribran i omogućiti učeniku privatnost (*prilog 2 b*). Učitelj upućuje učenika školskom psihologu.

PROCJENA RIZIKA - Psiholog ili socijalni pedagog provodi razgovor s učenikom. Prikuplja zapažanja razrednika i drugih učitelja o funkcioniranju učenika i eventualnim promjenama u ponašanju. Daljnje postupanje ovisi o stupnju procijenjenog rizika samoozljeđivanja/suicidalnosti. Važno je voditi računa o povjerljivosti.

ODLUKA O OBAVJEŠTAVANJU RODITELJA

a) DA - Stručni suradnik tijekom razgovora priprema učenika na obavještavanje roditelja. S učenikom dogovara način razgovora s roditeljima odnosno dijeljenja informacija.

b) NE - Roditelje ne obavještavati ako postoji rizik zlostavljanja, u tom slučaju obavijestiti nadležni Zavod za socijalni rad. Roditeljima se ne dijele nikakve informacije prije postupanja i povratne informacije Zavoda za socijalni rad.

UPUĆIVANJE U VANJSKE INSTITUCIJE – Psiholog obavještava školsku liječnicu o samoozljeđivanju učenika i dogovara upućivanje u vanjske institucije (redovni ili hitni termin psihijatra). Donosi se odluka o potrebi kontaktiranja Zavoda za socijalni rad.

PODRŠKA PSIHOLOGA – Prema potrebama funkcionalna analiza ponašanja, izrada sigurnosnog plana, ponovljene procjene rizika, intervencija, praćenje.

SURADNJA I RAZMJENA INFORMACIJA između stručnih suradnika, razrednika, učitelja, roditelja, školske liječnice i psihijatra. Voditi računa o povjerljivosti.

POSTUPANJE ŠKOLE U SITUACIJI SAMOOZLJEĐIVANJA U ŠKOLI ili NA TERENSKOJ NASTAVI

1. **TKO ZBRINJAVA?** - U slučaju samoozljeđivanja učenika u školi ili na terenskoj nastavi, zbrinjavanje učenika provodi učitelj/stručni suradnik koji se zatekao na licu mjesta.
2. **SANIRANJE OZLJEDE** - U slučaju lakše ozljede potrebno je primijeniti pribor za prvu pomoć koji se nalazi u školi na dostupnim mjestima
3. **HITNI BOLNIČKI/PSIHIJATRIJSKI PRIJEM** - U slučaju teže ozljede ili stanja (uznemirenosti) učenika potrebno je pozvati Službu hitne medicinske pomoći. Obavijestiti roditelje, ravnateljicu i stručne suradnice škole.
4. **RAZGOVOR S UČENIKOM** - Učitelj provodi razgovor s učenikom, nasamo, prema smjernicama za razgovor (*prilog 2.a*) Tijekom razgovora važno je ostati pribran. Učitelj upućuje učenika školskom psihologu ili socijalnom pedagogu te ih obavještava o provedenom razgovoru. O događaju i postupanjima učitelj je dužan napisati službenu zabilješku (*poglavlje VIII.*) koju će predati ravnatelju i stručnim suradnicima najkasnije sljedećeg dana.
5. **PODRŠKA PSIHOLOGA** -provodi razgovor s učenikom, procjenu rizika samoozljeđivanja/suicidalnosti, obavještava školsku liječnicu, priprema učenika za razgovor s roditeljima, prati učenika.

6. **ODLUKA O KONTAKTIRANJU** Zavoda za socijalni rad i/ili policije, primjerice ukoliko postoji opasnost od ozljeđivanja drugih
7. **PRIPREMA POVRATKA UČENIKA U ŠKOLU** – praćenje i suradnja razrednika, stručnih suradnika i učitelja

POSTUPANJE ŠKOLE U SITUACIJI ŠIRENJA SNIMKE SAMOOZLJEĐIVANJA

UTVRĐIVANJE OKOLNOSTI SITUACIJE - učitelj, razrednik ili stručni suradnik provodi razgovor/e sa učenicima koji šire snimku samoozljeđivanja. O događaju i postupanjima učitelj je dužan napisati službenu zabilješku (poglavlje VIII.) koje će predati stručnim suradnicima najkasnije sljedećeg dana.

RAZGOVOR S UČENIKOM - ako je na snimci samoozljeđivanja učenik naše škole potrebno je obaviti razgovor s njim, kao i daljnje postupke prema protokolu za **situaciju saznanja da se učenik samoozljeđuje**.

PRIJAVA SADRŽAJA objavljenog na društvenoj mreži ili aplikaciji prema uputama MUP-a: [Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske - Kako prijaviti sadržaj objavljen na društvenoj mreži/aplikaciji](#)

PROCJENA POTREBA/RIZIKA - stručni suradnici procjenjuju potrebe učenika/razrednog odjela s jedne strane i rizik od širenja emocionalne zaraze [Emocionalna zaraza – kako si?](#) s druge strane i donose odluku o poduzimanju intervencija u svrhu edukacije i podrške na individualnoj ili grupnoj razini.

POSTUPANJE ŠKOLE U SITUACIJI GRUPNOG I/ILI SERIJSKOG SAMOOZLJEĐIVANJA

Radi velikog rizika od širenja emocionalne zaraze ([Emocionalna zaraza – kako si?](#)), kod pojave grupnog ili serijskog samoozljeđivanja **NE** provoditi grupne intervencije, grupnu (psiho)edukaciju učenika ili učitelja na temu samoozljeđivanja. Postupati individualno prema Protokolu postupanja u situaciji saznanja da se učenik samoozljeđuje ili Protokolu postupanja u situaciji samoozljeđivanja u školi.

POSTUPANJE ŠKOLE U SITUACIJI SAZNAVANJA O SUICIDALNIM MISLIMA, PLANOVIMA I/ILI POKUŠAJIMA UČENIKA

SAZNAVANJE O SUICIDALNIM MISLIMA/PLANOVIMA/POKUŠAJIMA UČENIKA

- a. U situaciji kada je učenik povjerio učitelju da ima suicidalne misli, učitelj provodi individualni razgovor s učenikom prema smjernicama za razgovor (*prilog 2.b*)
- b. Ukoliko likovni izričaj ili pisani oblici (sastavci, zadaćnice...) ukazuju na postojanje depresivnih i suicidalnih ideja ili su uznemirujući po sadržaju, učitelj će o tome obavijestiti psihologa ili socijalnog pedagoga, koji će provesti razgovor s učenikom.
- c. U situaciji kada učitelj dobije informaciju od druge djece ili neke treće strane kako određeni učenik ima suicidalne misli ili planove o tome će obavijestiti psihologa ili socijalnog pedagoga koji će razgovarati s učenicima.

O događaju i postupanjima učitelj je dužan napisati službenu zabilješku (poglavlje VIII.) koje će predati stručnim suradnicima.

ODLUKA O OBAVJEŠTAVANJU RODITELJA

- a) DA - Stručni suradnik tijekom razgovora priprema učenika na obavještanje roditelja. S učenikom dogovara način razgovora s roditeljima odnosno dijeljenja informacija.
- b) NE - Roditelje ne obavještavati ukoliko postoji rizik zlostavljanja, u tom slučaju obavijestiti nadležni Zavod za socijalni rad.

UPUĆIVANJE U VANJSKE INSTITUCIJE – s obzirom na procjenu situacije psiholog i/ili socijalni pedagog

obavještava školsku liječnicu o suicidalnim idejama učenika i dogovara upućivanje u vanjske institucije (redovni ili hitni termin psihijatra).

PODRŠKA PSIHOLOGA– Prema potrebama praćenje i intervencija

SURADNJA, RAZMJENA INFORMACIJA stručnih suradnika, razrednika, učitelja, roditelja, školske liječnice i psihijatra. Voditi računa o povjerljivosti.

X. POSTUPANJE ŠKOLE U KRIZNIM SITUACIJAMA

KRIZA I KRIZNI DOGAĐAJ

Krizni događaj je iznenadan i/ili rijedak događaj koji djeluje izrazito uznemirujuće ili stresno na većinu ljudi. Uključuje mogući ili stvarni gubitak osoba, stvari ili vrijednosti važnih za pojedinca, odnosno skupinu.

I djeca i odrasli imaju osjećaj da ga ne mogu sami savladati (ili izaći iz krize) koristeći uobičajene mehanizme suočavanja. Može imati učinak na pojedinca, skupine, razrede ili Školu kao zajednicu.

Kriza je psihičko stanje uzrokovano nekim kriznim događajem i manifestira se kroz reakcije koje se mogu javiti neposredno, tijekom samog događaja, ali i kao odgođene reakcije na taj događaj. Kriza se odnosi na vrijeme koje uključuje sam krizni događaj i razdoblje reakcija nakon njega. U **kriznoj situaciji** javlja se osjećaj gubitka kontrole, preplavljenost osjećajima i misaona smušenost. Unutarnja ravnoteža je narušena i osjećaj ranjivosti izrazito je snažan.

KRIZNI TIM ŠKOLE

U svrhu predviđanja potreba i zadataka Škole za vrijeme kriznih situacija osnovan je Krizni tim. Stalni članovi Kriznog tima su svi stručni suradnici (psiholog, pedagog, logoped i knjižničar). Ovisno o kriznoj situaciji pridruženi članovi Kriznog tima mogu biti pojedini učitelji, odnosno razrednici.

SMJERNICE ZA POSTUPANJE U KRIZNIM SITUACIJAMA

Krizni tim postupa prema *Smjernicama za postupanje u kriznim situacijama*, s kojima su članovi upoznati prije krizne situacije. Krizni tim postupa do dolaska Tima za psihološke krizne intervencije, surađuje sa Timom za psihološke krizne intervencije te nakon odlaska Tima za psihološke krizne intervencije iz Škole, prema potrebi (u slučaju suicida učenika) provodi postvenciju*.

TIM ZA PSIHOLOŠKE KRIZNE INTERVENCIJE U SUSTAVU ODGOJA I OBRAZOVANJA

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih imenovalo je članove Tima za psihološke krizne intervencije u sustavu odgoja i obrazovanja koji u slučaju kriznog događaja pokriva potrebe u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama, učeničkim domovima i visokoškolskim ustanovama.

Ako se u Školi dogodio neuobičajeno težak događaj kao što je:

- događaj u kojem je netko ozbiljno ozlijeđen ili ugrožen (na primjer: kada učenik ili djelatnik Škole doživi ranjavanje, silovanje, talačku krizu, pokušaj ubojstva ili samoubojstva...),
 - stradavanje sa smrtnim posljedicama (na primjer: samoubojstvo, ubojstvo, utapanje, prometna nesreća, nesretni slučaj),
 - katastrofa u kojoj je došlo do većih šteta i/ili ljudskih gubitaka (na primjer: poplava ili požar).
- ravnateljica Škole informira o kriznom događaju i podnosi zahtjev Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih za pokretanjem krizne intervencije putem e-pošte: krizne-intervencije@mzo.hr ili na broj telefona 01 4594 461 (Uprava za potporu i unapređenje sustava odgoja i obrazovanja).

U tu svrhu potrebno je prikupiti osnovne podatke o događaju:

- i. Što se dogodilo?
- ii. Kada se dogodilo?
- iii. Gdje se dogodilo?
- iv. Broj osoba uključenih u događaj?
- v. Tko je bio izravno i neizravno uključen u događaj?
- vi. U kakvom su stanju, kako reaguju, gdje se nalaze te osobe?
- vii. Je li neka od hitnih službi već intervenirala (policija, hitna medicinska pomoć)?
- viii. Je li u Školi već nešto učinjeno radi ublažavanja psiholoških posljedica događaja?

Na temelju prikupljenih podataka ravnateljica i Krizni tim škole utvrđuju potrebu za kriznom intervencijom.

[Pokretanje psiholoških kriznih intervencija u sustavu odgoja i obrazovanja](#)

* **Postvencija** je organizirana intervencija nakon suicida u svrhu prevencije novih suicida

XI. SLUŽBENA ZABILJEŠKA O DOGAĐAJU I POSTUPANJU

Zabilješka o događaju i postupanju treba sadržavati sljedeće stavke:

- **Datum događaja**
- **Mjesto i vrijeme događaja**
- **Sudionici događaja**
- **Opis događaja**
- **Poduzete aktivnosti**
- **Bilješka o razgovoru s učnikom/učenicima**
- **Bilješka o razgovoru s roditeljima**

XII. PRILOZI

a. Kako razgovarati s učenikom o nasilju?

U situacijama saznanja o bilo kojoj vrsti nasilja između djece i nad djetetom, prvi razgovor s učenikom koji učitelj obavlja potrebno je provesti prema sljedećim smjernicama:

1. **Pristupiti učeniku, uočiti i reflektirati primijećeno (situaciju i emociju):** npr. *Primijetio sam da se u posljednje vrijeme nešto događa između tebe i tvojih vršnjaka te vidim da se osjećaš tužno/razočarano/uznemireno/napeto/(...) želio bih ti pomoći ako mogu. Želiš li razgovarati o tome što se događa?*
2. **Ukoliko je učenik sam pristupio učitelju, pohvaliti postupak:** npr. *Pokazao/la si veliku snagu i hrabrost što si me o tome obavijestio/la.*
3. **Aktivno slušati učenika i dopustiti mu da samostalno opiše situaciju. U razgovoru je potrebno postavljati otvorena pitanja** npr. *Što se dogodilo?, Tko je sve sudjelovao?, Gdje se to dogodilo, Koliko to traje? (...), ne postavljati zatvorena pitanja* (npr. *Je li te boljelo?*) **ili sugestibilna pitanja** (npr. *Je li i Ivan sudjelovao u tome ili samo Petar?*).
4. **U slučaju saznanja ili sumnje na seksualno nasilje - saslušati dijete i dopustiti mu da samostalno opiše situaciju, na način i u opsegu kako to samo želi.**
5. **Parafrazirati rečeno u svrhu provjere razumijevanja:** npr. *Ako sam dobro razumio, ono što mi želiš reći je (...).*
6. **Validirati emociju koju uočavate i pružiti podršku:** npr. *Vjerujem da je bilo vrlo teško to sve doživljavati i da se zbog toga osjećaš tužno/ljuto/razočarano. To što osjećaš je sasvim u redu. Za ovo što si mi ispričao je potrebna velika snaga i hrabrost i ti si je upravo pokazao.*
7. **Postaviti granice u okviru svojih kompetencija i odgovornosti te obveze obavještanja Tima za koordiniranje aktivnosti u slučajevima nasilja:** npr. *Budući da je ono što si mi rekao nešto što ugrožava tebe, tvoju sigurnost i tvoj život, ja sam zbog toga dužan o tome obavijestiti i naše stručne suradnice i ravnateljicu. Volio bih da o tome porazgovaraš i s nekom od njih, one imaju znanja i iskustva i mogu ti pružiti pomoć u ovome i dati informaciju što činiti dalje. Što kažeš na to? Ukoliko želiš, mogu ja otići s tobom do nekoga od njih.*

b. Kako razgovarati s učenikom u situaciji samoozljeđivanja i/ili suicidalnih namjera?

i. Smjernice za učitelje:

Pohvaliti postupak: npr. *Pokazao/la si veliku snagu i hrabrost što si me o tome obavijestio/la.*

Uočiti i reflektirati emociju koju primjećujete: npr. *Vidim da se osjećaš tužno/razočarano/uznemireno/napeto/(...) želio/željela bih ti pomoći ako mogu. Želiš li razgovarati o tome što se događa?*

Parafrazirati rečeno: npr. *Čini mi se da je pred tobom teško životno razdoblje i da smatraš da je samoozljeđivanje jedino što ti pomaže, no siguran/na sam da postoje i drugi načini.*

Postaviti granice u okviru svojih kompetencija i odgovornosti: npr. *Ja nemam toliko znanja o ovome, stoga bih predložio/la da razgovaraš s nekim od naše stručne službe u školi, oni imaju znanja i iskustva i mogu ti pružiti pomoć u ovome. Što kažeš na to? Ukoliko želiš, mogu ja otići s tobom do nekoga od njih.*

ii. Kako pristupiti osobi koja se samoozljeđuje vidi u: [Samoozljeđivanje - kako pomoći drugima?](#) (engl [Self - Harm: How to help others?](#))